

יסודות ביצה

שיעור ראשון

יסוד היתר מלאכת אוכל נפש

מקורות

- א. שמות יב, טז; ויקרא כג, א-ח
- ב. רש"י ויקרא כג, ח ד"ה מלאכת עבודה; רמב"ן שם, ז ד"ה כל מלאכת עבודה
- ג. משנה פסחים סה: "...ראיה רשות למצוה"; גמ' פסחים סח: "א"ר אליעזר... וחציו לכם"; [שו"ת שאגת אריה סי' קב "מ"מ נ"ל להביא... ר"ה נמי בכלל"]
- ד. שו"ת מהר"י ברונא סי' פב
- ה. גמ' שבת ע: "חילוק מלאכות מנלן... לחלק יצאת"; גמ' מכות כא: "כב. אמר רבא... לה' אלוהיכם"
- ו. גמ' כריתות ט. "דת"ר גר תושב... לעצמן כישראל בחול"

רש"י ויקרא פרק כג פס' ח

מלאכת עבודה - אפילו מלאות החשובות לכם עבודה וצורך, שיש חסרון כיס בבטלה שלהן, כגון דבר האבד.

רמב"ן ויקרא פרק כג פס' ז

כל מלאכת עבודה – אפילו המלאכות החשובות לכם עבודה וצורך... לשון רש"י. ואיננו נכון כלל, כי מה טעם שיאמר הכתוב לא תעשה מלאכת דבר האבד ויבואו שאר המלאכות מקל וחומר, ואם כן ראוי שיאמר אף בשבת כן... אבל פירוש 'מלאכת עבודה', כל מלאכה שאינה לצורך אוכל נפש, כענין שנאמר 'ששת ימים תעבוד ועשית כל מלאכתך', 'ובכל עבודה בשדה', 'ונעבדתם ונזרעתם', וק"ל היא עובד אדמה'. ומלאכה שהיא באוכל נפש היא מלאכת הנאה לא מלאכת עבודה. וזה מתבאר בתורה, כי בחג המצות שאמר תחילה 'כל מלאכה לא יעשה בהם', הוצרך לפרש 'אך אשר יאכל לכל נפש הוא לבדו יעשה לכם', ובשאר כל ימים טובים יקצר ויאמר 'כל מלאכת עבודה לא תעשו', לאסור כל מלאכה שאיננה אוכל נפש ולהודיע שאוכל נפש מותר בהן. ולא יאמר הכתוב לעולם באחד מכל שאר ימים טובים 'כל מלאכה' ולא יפרש בהם היתר אוכל נפש, כי 'מלאכת עבודה' ילמד על זה.

שו"ת שאגת אריה סי' קב

מכל מקום נראה לי להביא ראיה ברורה דשייך שמחת יום טוב בראש השנה נמי כשאר יום טוב, דהא תנן ריש פרק ו' דפסחים... 'אמר לו רבי יהושע: יו"ט יוכיח שהתירו בו משום מלאכה ואסרו בו משום שבות. אמר לו רבי אליעזר: יהושע, מה זה יהושע, מה ראיה רשות למצוה'. ובגמרא (סח, ב): 'רבי יהושע לטעמיה דאמר שמחת יום טוב נמי מצוה היא... וק"ל, מה השיב רבי אליעזר לרבי יהושע 'מה ראיה רשות למצוה', כלומר מה לשמחת יום טוב שהיא רשות משום הכי אסרו בו משום שבות, אבל פסח שהוא משום מצוה ושיפר יש להקשות לקל וחומר אם התירו לו משום מלאכה לא יתירו לו משום שבות. הרי סבירא ליה לרבי אליעזר בפרק ב' דסוכה (כז, א) 'י"ד סעודות חייב אדם לאכול בסוכה'... והרי מאלו י"ד סעודות הוי ב' סעודות של יו"ט ראשון של חג שהוא יו"ט שחייב לאכול בו ב' סעודות אחת ביומו ואחת בלילו. וא"כ איכא למיפרך ק"ו דרבי אליעזר מדידיה גופיה, יו"ט ראשון של חג הסוכות יוכיח שהוא מצוה והתירו בו משום מלאכה ולא התירו בו משום שבות, ואף אני אביא פסח,

אע"פ שהתירו בו משום מלאכה לא נתיר בו משום שבות... ושם בפסחים אמרינן 'אמר רבי אלעזר: הכל מודים בעצרת דבעינן נמי לכם, מאי טעמא, יום שניתנה בו תורה הוא'. וכתבו התוס' (ד"ה הכל): 'תימא לריב"א, א"כ מאי קאמר רבי אליעזר מה ראייה רשות למצוה דנימא עצרת יוכיח שהוא מצוה. ויש לומר, דהא דבעי רבי אליעזר עצרת לאו דוקא מקרא אלא מסברא', ע"כ. והרי בב' סעודות של יו"ט ראשון של חג דהוי מן התורה, וכמש"כ מאי איכא למימר... ובעל כרחך נראה לי דלא קשיא מידי, דבשלמא לרבי יהושע דסבירא ליה דשמחת כל היו"ט הוי מצוה, ולא מצינו שהתירו בהם משום מלאכה לדבר הרשות, דהא כל אוכל נפש שהתירה תורה ביו"ט לצורך יו"ט הוי מצוה של שמחת יו"ט, אם כן שפיר יש לומר אקל וחומר דרבי אליעזר יום טוב יוכיח, שאף על גב שלא הותר משום מלאכה אלא לדבר מצוה, אפילו הכי לא התירו משום שבות אף שהוא לדבר מצוה, הכא נמי פסח, אף על פי שהותר משום מלאכה לא נתיר משום שבות אע"פ שהוא לדבר מצוה, דהא כהאי גוונא מצינו נמי גבי מצוה של שמחת יו"ט. אבל רבי אליעזר דסבירא ליה שמחת יו"ט רשות חוץ מב' סעודות של יו"ט ראשון של חג, וע"כ כל מלאכת אוכל נפש שהותרו ביו"ט כולן משום דבר הרשות הותרו, ושבות של דבריהם לא התירו לדבר הרשות, ומזה אינו פירכא לקל וחומר דרבי אליעזר גבי פסח, דאין ראייה רשות למצוה... והשתא אי סלקא דעתך דיו"ט של ראש השנה אין בו משום מצוה של שמחת יו"ט כשאר יו"ט, אם כן מאי קאמר הגמרא 'רבי יהושע לטעמיה דאמר שמחת יו"ט נמי מצוה היא', כלומר משום הכי מייתי ראייה מיניה למיפרך קל וחומר דרבי אליעזר, מה בכך, אף על גב דשמחת כל יו"ט הוי מצוה, מכל מקום הואיל ושמחת ראש השנה הוי רשות ואין בו אלא איסור תענית בעלמא כמו ראש חודש, ואפילו הותרה בו אוכל נפש שהוא משום מלאכה אלמא הותרה מלאכת יו"ט מפני דבר הרשות... אלא על כרחך לרבי יהושע דסבירא ליה שמחת יו"ט מצוה הוא, ראש השנה נמי בכלל.

שו"ת מהר"י ברונא סי' פב

שמעתי שאחד שאל את מהר"י ווייל יצ"ו, מי שמתענה בראש השנה אם רשאי לעשות מלאכה. והשיב, דאינו רשאי לעשות מלאכה, דהא אוכל נפש לדידיה ליתא, אם כן ממילא איתסר כל מלאכה, דהא כתיב 'לא תעשו כל מלאכה, אך אשר יאכל לכל נפש הוא לבדו יעשה לכם'.

בשעה טובה אנו מתחילים את סדרי שיעורי 'יסודות ביצה'. מסכת ביצה עוסקת בדיני יום טוב – בגדרי איסור עשיית מלאכה ביום טוב, באיסור מוקצה ביום טוב ובאיסורים נוספים הקיימים בו. אנו נקדיש את רוב שיעורינו לעיון בגדרי איסור עשיית מלאכה ביום טוב. בשיעור זה נעסוק ב'יסודות איסור עשיית מלאכה ביום טוב ובהיתר עשיית מלאכת אוכל נפש.

איסור מלאכה ביום טוב מופיע בתורה בשתי פרשיות מרכזיות, בפרשת בא ובפרשת אמור¹, ובכל אחת מהן האיסור מופיע בלשון שונה.

בפרשת בא נאמר:

וביום הראשון מקרא קדש וביום השביעי מקרא קדש יהיה לכם, כל מלאכה לא יעשה בהם, אך אשר יאכל לכל נפש הוא לבדו יעשה לכם. [שמות יב, טז]

ובפרשת אמור נאמר:

ביום הראשון מקרא קדש יהיה לכם, כל מלאכת עבדה לא תעשו. [ויקרא כג, ז]²

¹ איסור המלאכה מופיע גם בפרשת פינחס (במדבר פרקים כח-כט) ובפרשת ראה (דברים טז, ח). [לשון התורה בפרשת פינחס זהה ללשונה בפרשת אמור, ואילו בפרשת ראה מופיעה לשון שונה: "...וביום השביעי עצרת לה' א-להיך לא תעשה מלאכה"; ועי' רמב"ן [ויקרא כג, ז] המבאר את שינויי הלשון].

² כתוב זה נאמר לגבי פסח, ובלשון דומה נוקטת התורה גם בשאר המועדים.

הראשונים נחלקו בפירוש המושג "מלאכת עבודה".

רש"י כותב:

מלאכת עבודה – אפילו מלאכות החשובות לכם עבודה וצורך, שיש חסרון כיס בבטלה שלהן, כגון דבר האבד. [רש"י ויקרא, שם]

לפי דבריו, הגדרה זו מלמדת שאף מלאכת דבר האבד אסורה ביום טוב.

הרמב"ן חולק על פירושו של רש"י ומבאר את המושג "מלאכת עבודה" באופן אחר:

אבל פירוש 'מלאכת עבודה', כל מלאכה שאינה לצורך אוכל נפש, כענין שנאמר 'ששת ימים תעבוד ועשית כל מלאכתך', 'ובכל עבודה בשדה', 'ונעבדתם ונזרעתם', 'וקין היה עובד אדמה'. ומלאכה שהיא באוכל נפש היא מלאכת הנאה לא מלאכת עבודה. [רמב"ן, שם]

לפי דבריו, הגדרה זו מלמדת שביום טוב נאסרו רק מלאכות שאינן לצורך אוכל נפש.

נמצא, אם כן, כי לפי פירושו של הרמב"ן, היתר מלאכת אוכל נפש ביום טוב נזכר בתורה בשני מקומות: בפרשת בא – "אך אשר יאכל לכל נפש הוא לבדו יעשה לכם", ובפרשת אמור – "מלאכת עבודה".

בין הגדרות אלו קיים הבדל עקרוני. הכתוב "אך אשר יאכל לכל נפש" מתייחס למגמת עשיית המלאכות, והוא מגדיר כי מלאכות הנעשות לצורך אוכל נפש, לשם התקנת מאכליו של האדם, מותרות. לעומתו, הכתוב "מלאכת עבודה" מתייחס לאופיין של המלאכות, והוא מגדיר כי מלאכות שבמהותן הן 'מלאכות ביתיות' הותרו ביום טוב, ואילו מלאכות שהן "מלאכת עבודה", מלאכות תעשייתיות, נאסרו.

הגדרות אלו משליכות על שתי שאלות עקרוניות:

- א. האם מותר לעשות מלאכות ביתיות שלא לצורך אוכל נפש?
- ב. האם מותר לעשות מלאכות תעשייתיות לצורך אוכל נפש?

בעזרת ה' נעסוק בשאלות אלו בהרחבה בשיעורים הבאים.

ייתכן וביסוד הדברים עומדת שאלה עקרונית עוד יותר, האחוזת בהבנת יסוד איסור עשיית מלאכה ביום טוב.

הכתוב שבפרשת בא מלמד שביום טוב אסורה כל מלאכה מלבד מלאכת אוכל נפש. הגדרה זו, כי חובת השביתה אוסרת על עשיית "כל מלאכה", נזכרת ביחס לאיסור עשיית מלאכה בשבת:

ויום השביעי שבת לה' אלהיך, לא תעשה כל מלאכה אתה ובנך ובתך עבדך ואמתך ובהמתך [שמות כ, ?]

בפשטות, נראה מכך שיום טוב דומה ביסודו לשבת: בשניהם קיים איסור על עשיית "כל מלאכה", אלא שביום טוב מתחדש היתר על עשיית מלאכת אוכל נפש – "אך אשר יאכל לכל נפש הוא לבדו יעשה לכם".

לעומת זאת, בכתוב שבפרשת אמור מופיעה הגדרה שונה לאיסור המלאכה – האיסור אינו על עשיית "כל מלאכה", אלא על עשיית "מלאכת עבודה" בלבד. ניתן ללמוד – על אף שאין בכך הכרח³ – מכתוב זה הגדרה שונה ביסוד היתר מלאכת אוכל נפש: היתר מלאכת אוכל נפש ביום טוב אינו

³ ואכן, מדברי הרמב"ן עצמו במקומות שונים [רמב"ן שבת כד: ד"ה ולא מילה "ושמעתי שהרב... עד למחר"; שבת עד: ד"ה הא דאמרין "ומכאן אני אומר... לידיחות אצל מלאכה זו"; פסקי דיני מלאכת חולו של מועד "ד"ה... יותר משאר מלאכות"] עולה שהוא אינו מקבל הגדרה זו.

מעין 'דחיה' של איסור עשיית מלאכה ביום טוב לצורך שמחת יום טוב, אלא מלכתחילה ביום טוב נאסרה עשיית "מלאכת עבודה" בלבד, ואילו מלאכת אוכל נפש מלכתחילה אינה בכלל איסור זה.

על פי הצעה זו, קיים הבדל עקרוני בין איסור עשיית מלאכה בשבת לאיסור עשיית מלאכה ביום טוב. השבת היא יום שביתה, מנוחה וקדושה, ולכן אסורה בה עשיית כל מלאכה יצרנית; כשם שביום זה שבת ה' מכל מלאכה, כך אנו מצווים לשבות ולהימנע מכל מלאכה יצרנית. יום טוב, לעומת זאת, ביסודו אינו יום שביתה והימנעות מכל מלאכה, אלא שהחובה להגדיר יום זה כ"מקרא קודש" אוסרת לעשות בו מלאכות תעשייתיות. בהתאם לכך, איסור עשיית מלאכה ביום טוב אמור לגבי "מלאכת עבודה" בלבד, ואילו מלאכת אוכל נפש אינה בכלל איסור זה.⁴

החילוק העקרוני בין איסור עשיית מלאכה בשבת לאיסור עשיית מלאכה ביום טוב, מבאר היטב הבדל נוסף הקיים בין יום טוב לשבת.

הגמרא במסכת מכות מביאה את דברי רבה:

יש חילוק מלאכות בשבת, ואין חילוק מלאכות ביום טוב. [מכות כא:]

לפי דבריו, ההלכה המיוחדת לשבת – הנלמדת מהכתוב "מחלליה מות יומת" או מכך ש"הבערה לחלק יצאת"⁵ – שהעושה מלאכות שונות בשבת מתחייב חטאת על כל אב מלאכה⁶, אינה קיימת ביום טוב.

הרב אהרן ליכטנשטיין [קדושת אביב עמ' 26-28] מבאר את יסוד החילוק בין יום טוב לשבת בעניין זה, על פי ההבחנה העקרונית הקיימת ביניהם במהות איסור עשיית מלאכה. לדבריו, דין 'חילוק מלאכות' נובע מהמושג 'חילול שבת'. שכן, ביחס למעשה העבירה אין חילוק בין העושה את אותו אב מלאכה כמה פעמים לבין העושה שני אבות מלאכה שונים; ההבדל ביניהם הוא רק ביחס לחילול השבת הכרוך במעשה זה: כאשר אדם עושה אב מלאכה אחד, גם כאשר הוא חוזר על מעשיו מספר פעמים, השבת מתחללת פעם אחת. אמנם, כאשר אדם עושה שני אבות מלאכה שונים, מעשיו גורמים לשני חילולי שבת, ולכן הוא מתחייב בשתי חטאות. בהתאם לכך, 'חילוק מלאכות' קיים רק בשבת, בה עשיית מלאכה מהווה 'חילול שבת', ואילו ביום טוב, בו עשיית מלאכה אינה מהווה 'חילול' אלא מעשה עבירה בלבד, אין 'חילוק מלאכות'.⁷

הבנה זו ביסוד היתר מלאכת אוכל נפש ביום טוב, שופכת אור על שיטת רבי עקיבא לגבי חיוב גר תושב בשבת:

גר תושב מותר לעשות מלאכה בשבת לעצמו כישראל בחולו של מועד. רבי עקיבא אומר: כישראל ביום טוב. [כריתות ט.]

רבי עקיבא סבור שדין גר תושב בשבת כדין ישראל ביום טוב – אסור במלאכות שאינן צורך אוכל נפש. טעמה של שיטה זו טעון ביאור: אם גר תושב מחויב בשביתה בשבת, מדוע הוא מותר במלאכת אוכל נפש?

⁴ כן מבאר הרב אהרן ליכטנשטיין [קדושת אביב עמ' 33-37].

⁵ מחלוקת זו מובאת בגמרא במסכת שבת [ע].

⁶ המשנה במסכת שבת [סז-סח]. מביאה חילוקים שונים בדין זה.

⁷ הרב אהרן ליכטנשטיין [קדושת אביב עמ' 6-9] לומד מלשון הכתובים בפרשת כי תשא [שמות לא, יד], כי העונש על עשיית מלאכה בשבת אינו נובע מחמת חוסר הציות לציווי ה', אלא מחמת 'חילול השבת' – הפגיעה בקדושת השבת הנובעת מכך. על פי זה, החילוק בין שבת ליום טוב לגבי העונש, שהעושה מלאכה בשבת חייב מיתה ואילו העושה מלאכה ביום טוב עובר על לאו בלבד, נובע גם הוא מהבדל העקרוני שבין שבת ליום טוב ביסוד קדושתם.

הרב אהרן ליכטנשטיין [קדושת אביב עמ' 19-20] מבאר, ששיטת רבי עקיבא מבוססת על קיומם של רבדים בשבת:

- א. "זכרון למעשה בראשית": קיימת חובה לציין את היום השביעי כיום מנוחת ה' בבריאת העולם כביטוי לאמונה בה'.
- ב. "אות" בין ה' לישראל: השבת הוא יום קדוש שניתן לישראל כביטוי לקדושתם, וכתוצאה מכך ישראל מצווים לשמור על השבת ולהימנע מחילולה.

הרובד הראשון, "זכרון למעשה בראשית", הוא אוניברסלי במהותו, ולכן גם גר תושב שהצהיר על אמונתו בה' – על אף שאינו קדוש בקדושת ישראל – מחויב בו. לעומת זאת, הרובד השני, השבת כ"אות" בין ה' לישראל, מיוחד לישראל בלבד, ובו גר תושב אינו שייך.

הבחנה זו מבארת היטב את ההבדל בשמירת השבת בין גר תושב לישראל. הרובד הראשון של השבת, המחייב לציין את מנוחת ה' בשבת, אינו אוסר באופן גורף על עשיית כל מעשה יצרני, אלא רק על חובה לבטא את זהותו של היום כיום מנוחה ושביטה ממלאכה. לשם כך, די להימנע מעשיית מלאכות תעשייתיות (=מלאכת עבודה"), אך אין כל איסור בעשיית מלאכות ביתיות (=מלאכת אוכל נפש"). לעומת זאת, הרובד השני של השבת, המגדיר את השבת כ"אות" בין ה' לישראל והמעניק לישראל "שותפות" במנוחת ה' ביום השבת, מחייב שביטה מוחלטת מכל מעשה יצרני, גם כאשר אין לו כל הקשר תעשייתי. בשל כך, לעומת בני ישראל המזהרים שלא לעשות בשבת כל מלאכה משום שהשבת היא "אות" בין ה' לבינם, גר תושב, שהשבת לגביו היא זכרון למעשה בראשית בלבד, מזהר רק שלא לעשות בשבת אחת מן המלאכות האסורות ביום טוב, אך מותר לו לעשות בשבת מלאכה יצרנית ביתית.

דברים אלו מבססים את ההבנה המחלקת באופן עקרוני בין איסור מלאכה בשבת לאיסור מלאכה ביום טוב. עם זאת, מקורות אחרים דווקא תומכים בעמדה הקודמת – המשתמעת מפשט הכתוב בפרשת בא – המשווה באופן עקרוני בין שבת ליום טוב, והרואה בהיתר אוכל נפש כעין 'היתר' הדוחה את איסור המלאכה הקיים ביום טוב.

הבנה זו משתמעת מדברי המשנה במסכת פסחים [סה:]: המביאה מחלוקת תנאים, האם בערב פסח שחל בשבת הותרה שחיטת הפסח בלבד או שהותרו גם "מכשירין שאפשר לעשותן מבעוד יום". המשנה מביאה שרבי אליעזר טען שלא ייתכן ששחיטה האסורה מדאורייתא תיאסר, ואילו מעשים שאינם אסורים אלא משום שבות יהיו מותרים:

אמר רבי אליעזר: והלא דין הוא, מה אם שחיטה שהיא משום מלאכה דוחה את השבת, אלו שהן משום שבות לא ידחו את השבת!?! [משנה פסחים סה:]

רבי יהושע חולק ומוכיח שקיימת מציאות כזו, שמלאכות דאורייתא הותרו ואילו איסורי דרבנן עומדים בעינם, מהיתר עשיית מלאכת אוכל נפש ביום טוב:

אמר לו רבי יהושע: יום טוב יוכיח, שהתירו בו משום מלאכה ואסור בו משום שבות. [שם]

דברי רבי יהושע מבוססים על השוואה בין היתר מלאכת אוכל נפש ביום טוב לבין היתר שחיטה בערב פסח שחל בשבת: כשם שהתורה התירה מלאכת אוכל נפש לצורך יום טוב, כך היא התירה שחיטה לצורך הפסח.

מכך לומד השאגת אריה [סי' קב], כי לשיטת רבי יהושע היתר מלאכת אוכל נפש נובע מחמת מצות שמחת יום טוב. ואם כן, מבחינת העיקרון יום טוב אמור להיות אסור – בדומה לשבת – בכל מלאכה, אלא שלצורך שמחת יום טוב התירה התורה עשיית מלאכת אוכל נפש⁸.

⁸ על פי זה מוכיח השאגת אריה מכך שגם בראש השנה מותרת מלאכת אוכל נפש, שגם בו קיימת מצות שמחה.

הבנה זו עולה בבירור מדברי מהר"י וייל, האוסר על היושב בתענית ביום טוב לעשות בו מלאכת אוכל נפש:

שמעתי שאחד שאל את מהר"י וייל יצ"ו, מי שמתענה בראש השנה אם רשאי לעשות מלאכה. והשיב, דאינו רשאי לעשות מלאכה, דהא אוכל נפש לדידיה ליתא, אם כן ממילא איתסר כל מלאכה, דהא כתיב 'לא תעשו כל מלאכה, אך אשר יאכל לכל נפש הוא לבדו יעשה לכם'. [שר"ת מהר"י ברונא סי' פב]

לדברי המהר"ל וייל, היתר מלאכת אוכל נפש הוא משום שמחת יום טוב, ולכן עשיית מלאכות אלו אסורות ליושב בתענית שאינו מקיים את שמחת יום טוב באכילה ובשתייה?

לסיכום: בשיעור הצגנו שני מקורות להיתר אוכל נפש ביום טוב: "אך אשר יאכל לכל נפש" ו"מלאכת עבודה". עמדנו על ההבדלים העולים ממקורות אלו בהבנת יסוד ההיתר ובהבנת יסוד איסור מלאכה ביום טוב, כאשר ביסוד הדברים עומדת שאלה עקרונית: מהו היחס בין איסור מלאכה בשבת לאיסור מלאכה ביום טוב?

הבאנו תימוכין לכל אחת מההבנות, אך לא ביארנו את הדינים והמקורות לפי כל אחת מהן. בעזרת ה' הדברים יתלבנו ויתבררו בשיעורים הבאים.

להערות ולתגובות: שלמה ליפשיץ

lshlomo26@gmail.com

השיעור מוקדש לעילוי נשמת רחל בת יצחק וולטרס ז"ל
ולעילוי נשמת אברהם בן צבי פייר ז"ל

---

⁹ הבנה זו, שהיתר אוכל נפש ביום טוב הוא כעין היתר שנתנה התורה לאיסור עשיית מלאכה, עולה גם מדברי הראשונים [תוס' פסחים מו: ד"ה רבה; תוס' מנחות סד. ד"ה שתיים; מהר"ם מרוטנבורג המובא ברא"ש יומא פ"ח סי' יד] המשווים בין היתר אוכל נפש ביום טוב להיתר עשיית איסורים לצורך פיקוח נפש, ואכמ"ל.